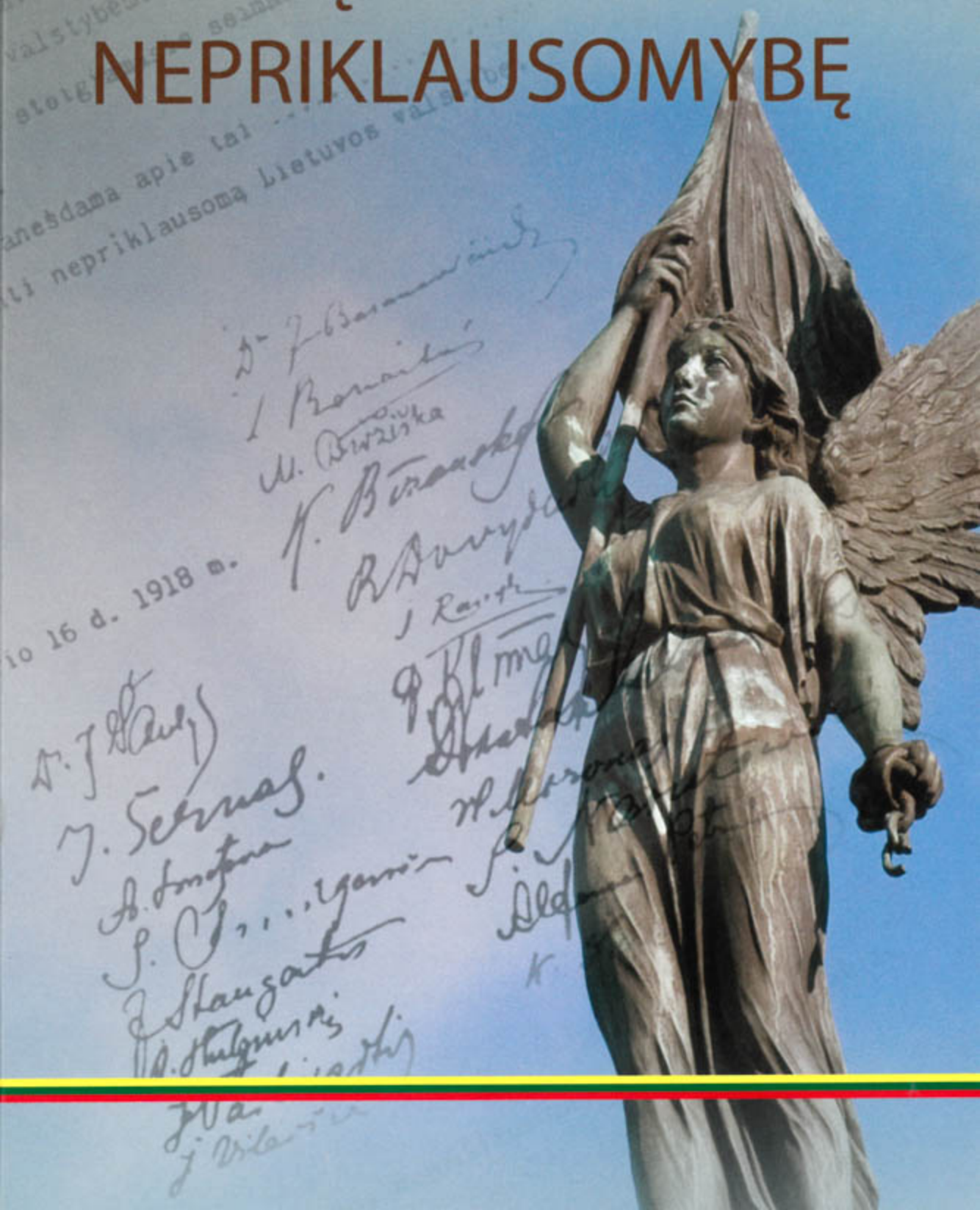

JONAS RUDOKAS

ŽYGIS Į NEPRIKLAUSOMYBĘ

anešdama apie tai ...
li nepriklausomą Lietuvos valstybę

D. Zubarauskis
I. Bronaitis
M. Burziska
K. Burauskis

io 16 d. 1918 m.

D. J. ...
J. Seimas.
A. ...
J. ...
E. ...
M. ...
J. ...
J. ...

R. ...
I. ...
P. ...
M. ...
A. ...
K. ...

JONAS RUDOKAS

ŽYGIS Į
NEPRIKLAUSOMYBĘ

Kaip gimė Lietuvos Respublika

2017 VILNIUS

GAIRĖS

K 94(494.5)"1861/1914"
UDK-94(474.5),1918/1940"
Ru39

Marijampolės Petro Kriaučiūno
viešoji biblioteka (Vytauto g. 20)
Informacijos skyrius Nr. 70
Invent. Nr. 14/5364

ISBN 978-609-8192-08-7

© Jonas Rudokas, 2017
© Aušra Čapskytė, 2017
© Gairės, 2017

*Šviesiam atminimui
savo tėvelių – kaimo mokytojų tarpukaryje,
iš kurių gavau pirmąsias,
pačias svarbiausias, patriotizmo pamokas*

Žodis skaitytojui

Artėjame prie svarbios ir gražios sukakties, didelės šventės – mūsų Nepriklausomybės akto paskelbimo šimtmečio. Kaip ją sutiksime, kaip paminėsime?

Būtų gerai, kad tai būtų ne tik oficialios ceremonijos, pramogos, bet ir gerokai daugiau – kad ta šventė padėtų sustiprinti mūsų tautą ir valstybę šiais neramiais laikais, kai joms kyla nemaža grėsmių. Bet taip įvyktų, manau, tik tada, kai kuo daugiau mūsų valstybės piliečių gerai žinos, kaip nelengvai atsirado valstybė – Lietuvos Respublika, kiek daug vargo ir aukų tas pareikalavo, kodėl ji buvo ir tebėra mums taip reikalinga?

Tikiuosi, kad ši knyga, pasakojanti apie maždaug šimtą metų trukusį mūsų tautos žygį į laisvę, į Nepriklausomybę, kaip ir kitos, kurios, žinoma, pasirodys sukakties proga, tam galės padėti. Kad jos sustiprins skaitytojų tautinę dvasią, atsparumą grėsmėms, jų patriotizmą, suteiks optimizmo ir pasididžiavimo savo tauta ir tėvyne. Knyga parašyta remiantis Nepriklausomybės kūrėjų, įžymių mūsų istorikų darbais, XIX-XX a. periodika, kuri puikiai atspindi anų laikų dvasią, archyviniais dokumentais. Rašyti ją ėmiausi, regis, neblogai išmanydamas temą, bet darbo eigoje pasitaikė progų išsiaiškinti dar daug naujų, labai svarbių ir įdomių, rečiau kitose knygose aprašytų, svarstomų dalykų. Tikiuosi ir skaitytojams tai bus įdomu, papildys jų žinias apie mūsų tautos ir valstybės istoriją.

Ši knyga pasieks skaitytojus tik dėka nuoširdžios daugelio gerų žmonių pagalbos: tai Vytenis Andriukaitis, Loreta Andrulienė, Giedrius Bešėnas, Vitalija Gylikienė, Apolinaras Vytautas Grigas, Romualdas Jazukevičius, Juozas Marcinkevičius, Vytautas Rimkus, Adolfas Šleževičius, Rimantas Šileikis, sūnus Kęstutis, „Gairių“ leidyklos darbuotojai – Povilas Masilionis, Algis Kusta, Aušra Čapskytė, Gražina Majauskienė, Lietuvos nacionalinio muziejaus darbuotojai – Birutė Kulnytė, Loreta Steponavičiūtė, Jūratė Gudaitė. Nuoširdus ačiū jiems visiems.

*Autorius
Vilnius, 2016 m. spalį*

Turinys

<i>Žodis skaitytojui</i>	7
Įvadas	9
PIRMOJI DALIS. Kas lėmė žygio sėkmę	25
Lietuviai XIX amžiuje – būti ar nebūti?	26
Inteligentija tautiniame sąjūdyje – vaidmuo, problemos	47
Gimtoji kalba	71
Periodinė spauda	113
„Iš praeities tavo sūnūs...“	139
Ar reikalinga žmogui tėvynė?	164
ANTROJI DALIS. Tautinio sąjūdžio įvykiai ir žmonės	183
Kokia buvo pradžia – Žemaitijoje ir kitur	185
Sūduva: sąjūdis įsibėgėja	220
Šiaulių laikotarpis	266
Vilnius – svarbiausias mūsų tautinio judėjimo centras	316
Laikinojoje sostinėje	410
Kas mūsų laukia XXI amžiuje?	477
Pavardžių rodyklė	509

Rudokas, Jonas

Ru39 Žygis į Nepriklausomybę. Kaip gimė Lietuvos Respublika / Jonas Rudokas. – Vilnius: Gairės, 2017. – 528 p.: iliustr.

ISBN 978-609-8192-08-7

1918 metų vasario 16-osios Nepriklausomybės akto paskelbimo šimtmečiui skiriamoje knygoje, remiantis Nepriklausomybės kūrėjų, įžymių istorikų darbais, XIX-XX a. periodika bei archyviniais dokumentais, apibendrinamas ilgai trukęs mūsų tautos žygis į laisvę. Knyga gausiai iliustruota dokumentais bei fotonuotraukomis.

UDK 94(474.5)„1918/1940“

*Pirmajame viršelyje –
skulptoriaus Juozo Zikaro „Laisvės“ statula*

JONAS RUDOKAS

ŽYGIS Į NEPRIKLAUSOMYBĘ

Kaip gimė Lietuvos Respublika

*Kalbos redaktorius Algis Juozas Kusta
Dailininkė Aušra Čapskytė
Maketavo Gražina Majauskienė*

SI 1970. 2016 12 20. Tiražas 500 egz. 26,64 leidyb. apsk. l.
Leidykla „Gairės“ (UAB „Mūsų gairės“), laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius,
telefonas ir faksas 2417798, el. paštas: musugaires@gmail.com
Spausdino AB „Spauda“, Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius
Užsakymas PRO 021534

Marijampolės Petro Kriaučiūno
viešoji biblioteka

000240318

994(47.45)188611917
RR4339

Mūsų tautai XIX a. antroje pusėje daug kas pranašavo neišvengiamą pražūtį – o ji ne tik išgyveno, bet ir sukūrė savo tautinę valstybę – Lietuvos Respubliką. Kodėl ir kaip tai galėjo atsitikti, kam labiausiai už tai turime būti dėkingi? Apie tai pasakoju šioje knygoje.

A handwritten signature in black ink, appearing to be "P. Kubilius".

9 786098 192087